

กลวิธีทางวรรณศิลป์เพื่อสื่อแนวคิดความดีงาม
และความเท่าเทียมของมนุษย์ : นำมาขบขันวิจารณ์บทเพลง

LITERARY TECHNIQUES TO CONVEY VIRTUE AND EQUALITY
CONCEPTS OF HUMAN: THE SUNG SONG WITH CRITICAL REVIEW

อัศวิทย เรืองรอง*

AKHAWIT RUENGRONG

บทคัดย่อ

บทเพลงเป็นกวีนิพนธ์ประเภทเรื่องเล่าที่ใช้ภาษาอย่างเลือกสรร กลั่นกรองด้วยความประณีตบรรจง บทเพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” เมื่อใช้แนวทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ วิจารณ์ และตีความแล้ว พบลักษณะเด่น 2 ประการ คือ ลักษณะเด่นด้านกลวิธีและลักษณะเด่นด้านเนื้อหาความคิด ด้านกลวิธีพิจารณา 2 ประเด็น คือ กลวิธีการใช้ภาษาซึ่งพบลักษณะสะดุดเด่นโดยใช้คำเรียงบ่งายในความถี่สูงและสื่อความหมายหลายนัย กลวิธีการแต่งที่ใช้ความเปรียบคู่ขนานระหว่างปรากฏการณ์ทางธรรมชาติล้อไปกับพฤติกรรมของมนุษย์ ด้านเนื้อหาความคิดพบลักษณะเด่น 3 ประการ คือ ธรรมชาติกับมนุษย์มีความสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้น ธรรมชาติ คือ แบบอย่างจริยปฏิบัติของมนุษย์ และสรรพสิ่งล้วนมีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน ลักษณะเด่นด้านกลวิธีและเนื้อหาความคิดดังกล่าวข้างต้น คือ กลวิธีทางวรรณศิลป์ที่เชื่อมโยงกันอย่างแน่นแฟ้นและเป็นเอกภาพ

คำสำคัญ : กลวิธีทางวรรณศิลป์ เนื้อหาความคิด การวิจารณ์

* สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Abstract

A song is a kind of narrative poetry using delicately sifted and selected vocabulary. By using critical analysis and interpretative approach, the song “Ther Mun Rob Chan, Chan Mun Rob Ther” (I rotate you, you rotate me) has been found that there are two outstanding characteristics; 1) Techniques and 2) Content and Thought. For the techniques, it is found that there are two features; firstly, language techniques which frequently use simple vocabulary yet convey several meanings, and secondly, composing technique which use the parallel comparison between natural phenomenon and human behaviors. For content and thought, three outstanding features have been found. They are (1) nature and human are firmly connected (2) nature is the ethically behavioral model for human and (3) all beings are valuable and equally important. Those two outstanding characteristics, techniques as well as content and thought, are strongly related and united.

Keywords: Literary technique, Concept, Criticism

บทนำ

แม้บริบทของยุคสมัยจะปรับเปลี่ยนไปอย่างไรและสังคมจะเรียกร้องต่อการพัฒนา มนุษย์ให้มีคุณลักษณะดีเด่นประการใดก็ตาม ความสามารถในการเชิงพินิจพิเคราะห์หรือ ด้านการใคร่ครวญวิจารณ์ ยังเป็นคุณลักษณะที่สังคมคาดหวังต่อมนุษย์มาทุกยุคทุกสมัย โดยเฉพาะในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปัจจุบันนี้ น่าสังเกตว่ายุคที่มีช่องทางการสื่อสาร ที่ทันสมัยและหลากหลายไร้การควบคุมในปัจจุบันนี้เองกลับนำไปสู่ปัญหาเรื่องการบิดเบือน หลอกลวงผ่านข้อมูลหรือตัว “สาร” มากที่สุด ดังปรากฏในสารการโฆษณาผลิตภัณฑ์ เสริมความงามต่าง ๆ หรือผลิตภัณฑ์ลดความอ้วนจนทำให้ผู้รับสารหลงเชื่ออันนำไปสู่จุดจบ ของชีวิตอย่างเศร้าใจ ลักษณะดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นถึงการประกอบสร้าง “สาร” ใน ชีวิตประจำวันว่าไม่ได้ซื้อใส่ไว้เพียงสา หากเต็มไปด้วยมายาคติที่ผู้รับสารบริโภคชาวต้อง ครุ่นคิดใคร่ครวญอย่างรอบคอบ ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ผู้รับผิดชอบบ้านเมืองต่างตระหนักรู้อย่างดี และเร่งเร้าให้มีการพัฒนามนุษย์ให้มีสติปัญญาแข็งแกร่งต่อการ “รู้” เท่าทันสารอันซับซ้อน

ย้อนยอกนี้ดังปรากฏในแผนแม่บท ซึ่งเป็นแผนต้นแบบในการพัฒนาประเทศ อาทิ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่กล่าวถึงการพัฒนา “เด็กวัยเรียนและวัยรุ่นให้มีลักษณะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีความคิดสร้างสรรค์...” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559, น. 68) หรือใน แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กล่าวถึงแนวคิดการจัดการศึกษาด้านเป้าหมาย ผู้เรียนโดยมุ่งพัฒนาทุกคนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือต้องเป็นผู้อ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และคุณลักษณะสำคัญ คือ “การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)” (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2560, น. 16)

ในแง่นี้อาจกล่าวได้ว่า แม้กระบวนการพัฒนามนุษย์เพื่อสร้างคุณลักษณะ ให้สอดคล้องกับยุคสมัยในศตวรรษที่ 21 หรือประเทศไทย 4.0 อันจะนำไปพัฒนาประเทศ และสังคมให้ทันสมัยและยั่งยืนสักเพียงใดก็ตาม การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณลักษณะ ด้านการคิดใคร่ครวญวิพากษ์วิจารณ์ยังเป็นความจำเป็นมาทุกยุคทุกสมัย การเรียนการสอน เพื่อการพัฒนามนุษย์หรือที่เรียกว่า “พัฒนศึกษา” ในระดับอุดมศึกษานั้นก็สืบทอดแนวคิด ที่เน้น “การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความคิดเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ... ประเทศไทย มีการผลิตสินค้าใหม่ ๆ ทำให้มีมูลค่าทางเศรษฐกิจและเพื่อการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ของ ประเทศ จากบริโณคนิยมเป็นประเทศผู้ผลิต” (สินธะวา คามดิษฐ์, 2559, น. 17) อย่างไรก็ตามไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2559) กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า “ก่อนที่จะแปรความคิด สร้างสรรค์ให้เป็นผลิตภาพ (Product) ผู้เรียนนั้นต้องมีคุณลักษณะด้านการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ (Critical Mind) เสียก่อน” ดังนั้น หลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาแทบทุกคณะ โดยเฉพาะคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์จึงมีรายวิชาที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณลักษณะด้านนี้อย่างเข้มข้น เช่น หลักสูตรของสาขาวิชาภาษาไทยมีรายวิชา “การอ่าน วิเคราะห์และตีความ” รายวิชา “วรรณกรรมวิจารณ์” เป็นต้น การคิดวิพากษ์วิจารณ์ เพื่อทำความเข้าใจ “สาร” สำคัญเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่ข้อมูลไหลบ่ามา ทุกทิศทาง ซึ่งนอกจากทำความเข้าใจสารแล้ว ยังจำต้องรู้เท่าทันความ “ไม่เพียงสา” ของ สารอีกด้วย

ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความซับซ้อนย้อนยุค ซึ่งต้องใช้กระบวนการวิจารณ์สารด้วยการพินิจวิเคราะห์และตีความอันเป็นกิจกรรมทางปัญญาลักษณะหนึ่งของศาสตร์มนุษยศาสตร์ เพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” เป็นตัวอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนเลือกนำมาชี้ให้เห็นว่า “สาร” ที่ปรากฏในเพลง แสดงความซับซ้อนย้อนยุคอย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะการใช้ความเปรียบเทียบกับ “ดาว” และกลวิธีการนำเสนอแบบคู่ขนานที่ล้อกันไประหว่างปรากฏการณ์ทางธรรมชาติกับพฤติกรรมของมนุษย์ ลักษณะของวรรณศิลป์ดังกล่าวนี้นำไปสู่การตีความหมายได้อย่างแยกคายยิ่ง ดังจะกล่าวในลำดับต่อไป

บทเพลงและกวีนิพนธ์กับพันธกิจทางวรรณศิลป์

บทเพลงเป็นวรรณกรรมหรือเรื่องเล่าที่ใช้ “ภาษา” เป็นวัสดุในการประกอบสร้างเพื่อมุ่งสื่อ “สาร” ทั้งอารมณ์และความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภาษาในเพลงเป็นภาษาที่ผู้แต่งเลือกเฟ้น คัดสรร และกลั่นกรองเพื่อให้สื่อสารอย่างมีพลังกระทบอารมณ์และความคิดของผู้ฟังหรือผู้รับสารให้ได้มากที่สุด เพราะพื้นที่และเวลาในการนำเสนอมีข้อจำกัด เฉกเช่นเดียวกับภาษาในกวีนิพนธ์ที่ต้องเร้าให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์สะเทือนใจ ทั้งกระตุ้นให้เกิดปัญญาคู่ขนานกันไป

“...กวีนิพนธ์เป็นการใช้คำให้สื่อสารความชัดเจนหรือความรู้สึก
 นึกคิดของผู้ประพันธ์ให้ได้ผลอย่างประณีตละเอียดสุขุมและลึกซึ้งที่สุด
 กวีนิพนธ์เป็นรูปยอดเยี่ยมของวรรณคดี และวรรณศิลป์ชนิดอื่นนอกจาก
 กวีนิพนธ์ก็ย่อมอาศัยหลักอย่างเดียวกัน...”

(พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, 2514, น.66)

ในแง่นี้เพลงจึงเป็น “วรรณศิลป์ชนิดอื่น” ที่อาศัยหลักอย่างเดียวกันคือ การคัดสรรภาษามาสื่อเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งหรือตรึงตรึงใจแก่ผู้รับ ทั้งยังมีพันธกิจหรือบทบาทหน้าที่ดุจเดียวกันคือมุ่งให้ผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้รับสาร เกิดอุดมการณ์ความคิดอ่านด้านใดด้านหนึ่ง เช่น เข้าใจปรากฏการณ์ทางสังคมและชีวิต วิพากษ์วิจารณ์การเมืองและสังคม ทั้งเพื่อปลุกปลอบ กระตุ้นเตือนหรือปลุกเร้าให้ฮึกเหิม รวมพลังให้กระทำหรือไม่กระทำเรื่องใด ๆ เป็นต้น ทศนะที่ชี้ให้เห็นว่าบทเพลงกับกวีนิพนธ์เป็นวรรณศิลป์ที่มีพันธกิจเดียวกัน อันสนับสนุนความคิดข้างต้น คือ

“...กวีนิพนธ์และเพลงเป็นขนบวรรณศิลป์ที่มีความสัมพันธ์กัน
อย่างแนบแน่น บทเพลงจำนวนมากทั้งเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงมี
ความดีเด่นด้านวรรณศิลป์ไม่ยิ่งหย่อนกว่าคีตศิลป์และเราไม่อาจปฏิเสธ
ได้เลยว่าเพลงเพื่อชีวิตของสุรชัย จันทิมาธร แอ๊ด คาราบาว พงษ์เทพ
กระโดนชำนาญ พงษ์สิทธิ์ คัมภีร์ วงโฮป ฯลฯ มีคุณค่าในฐานะพลังทาง
ปัญญาที่ให้ความบันเทิงและสร้างจิตสำนึกแก่สังคม...กวีรุ่นใหม่จำนวนมากไม่
น้อยในปัจจุบันหันไปเผยแพร่บทกวีในรูปแบบเพลง”

(เรีนฤทธิ์ สัจจพันธุ์, 2544, น. 27)

ภาษาที่รัดรั้งตรึงใจในเพลงกับการกระตุ้นความใฝ่ดีในมนุษย์

ในแง่ของการเสพหรือการรังสรรค์ในรูปของบทเพลงนั้น พลังทางวรรณศิลป์อันเป็น
พันธกิจสำคัญของกวีนิพนธ์ซึ่งหมายรวมถึงบทเพลงด้วยนั้น ย่อมมีอำนาจที่จะปลุกเร้าอารมณ์
และกระตุ้นปัญญาได้อย่างแยกยากยิ่ง ทั้งนี้เพราะ “เพลง” ประกอบด้วยวัตถุสุนทรีย์
(Aesthetics Object) ที่หลากหลายทั้งวรรณศิลป์ (พลังทางภาษา) คีตศิลป์ (พลังทาง
การขับร้อง) ดุริยางคศิลป์ (พลังทางดนตรี) หรือบางโอกาสซึ่งเป็นไปได้มากในยุคปัจจุบันคือ
การนำเสนอผ่าน MV (Music Video) ที่เห็นทั้งรูปร่าง หน้าตา และท่าทางประกอบการร้อง
(พลังนาฏศิลป์) แล้ววัตถุสุนทรีย์อันหลากหลายนี้ ย่อมเร้าและกระตุ้นให้เกิดพลังการสื่อสาร
ได้เยี่ยมยิ่ง

อย่างไรก็ตามการเลือกพิจารณาเฉพาะ “ตัวบท” ของบทเพลงเป็นสิ่งที่จะกระทำได้
เบื้องต้นในการคิดเชิงวิเคราะห์ วิจัยและตีความผ่าน “ภาษา” ซึ่งเป็นวัตถุสุนทรีย์ทาง
วรรณศิลป์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาความคิดของมนุษย์อย่างมีเหตุผลและปัจจัยอื่นเชื่อถือได้
ดังในบทความนี้ที่ได้นำเพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” มาชี้ชวนให้เห็นเป็น
รูปธรรม ดังนี้

เนื้อเพลง เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ

ดาวนับล้านที่ลอยอยู่บนท้องฟ้า ไม่ยอมโคจรหมุนไปไหนเลย	จะมีโหมหนาทที่ลอยอยู่เองเฉย ๆ ไม่เคย ไม่เห็นเลยสักดวง
ดาวของฉันเธอว่าห่างไกลลิบ ๆ ดาวของเธอฉันว่าก็เหมือนกัน เมื่อดาวโคจรมาเจอกัน เมื่อเธอกับฉันมาเจอกัน เปลี่ยนไปจากเดิม	แต่ดาวไหน ๆ มันก็อยู่ไกลกันทั้งนั้น ก็ปีแสงนั้นอย่านับเลย ฤดูก็เปลี่ยนผัน การหมุนก็ผันแปร ชีวิตก็เปลี่ยนผัน เปลี่ยนจังหวะหมุนของหัวใจให้ใกล้กัน
เกิดอาการเธอหมุนรอบฉัน แต่สองดาวก็ยังหมุนรอบตัวเอง และสองดาวยังเปล่งแสงอันงดงามให้แก่กัน	ฉันหมุนรอบเธอ เธอดึงดูดฉัน ฉันดึงดูดเธอ
ดาวนับแสนที่มีวงแหวนนับร้อย ดาวทุกดวงนั้นย่อมจะแตกต่าง เมื่อดาวโคจรมาเจอกัน เมื่อเธอกับฉันมาเจอกัน เปลี่ยนไปจากเดิม	ทั้งดาวเคราะห์น้อย ดาวฤกษ์ลอยคว้าง ๆ มีเส้นทางหมุนของตัวเอง ฤดูก็เปลี่ยนผัน การหมุนก็ผันแปร ชีวิตก็เปลี่ยนผัน เปลี่ยนจังหวะหมุนของหัวใจให้ใกล้กัน
เกิดอาการเธอหมุนรอบฉัน แต่สองดาวก็ยังหมุนรอบตัวเอง และสองดาวยังเปล่งแสงอันงดงามให้แก่กัน	ฉันหมุนรอบเธอ เธอดึงดูดฉัน ฉันดึงดูดเธอ
เธอหมุนรอบฉัน แต่สองดาวก็ยังหมุนรอบตัวเอง และสองดาวยังเปล่งแสงอันงดงามให้แก่กัน และสองดาวยังเปล่งแสงอันงดงามไปทั่วฟ้า	ฉันหมุนรอบเธอ เธอดึงดูดฉัน ฉันดึงดูดเธอ

(Siamzone, 2551)

เพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” เป็นเพลงของวงเฉลียง ผู้แต่งคือ คุณประภาส ชลศรานนท์ และวงสครับ (Scrubb) นำมาร้องใหม่ (Cover) เหตุที่เลือกเพลงนี้มาพินิจวิเคราะห์เพราะเห็นว่าภาษาและเนื้อหาตลอดจนกลวิธีการนำเสนอสาระสำคัญของเพลงมีลักษณะเด่น น่าสนใจ จึงนำไปเป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์วิจารณ์ใน วิชาการอ่านวิเคราะห์และตีความ และ วิชาการวรรณกรรมวิจารณ์ แต่ยังไม่ได้จัดความคิดให้ครอบคลุมเป็นระบบ จึงถือโอกาสอันสำคัญนี้พินิจวิเคราะห์ลักษณะเด่นใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ กลวิธีและเนื้อหาความคิด ตามลำดับ ดังนี้

ลักษณะเด่นด้านกลวิธีในเพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” พบว่าผู้แต่งใช้กลวิธีใน 2 ลักษณะ คือ **กลวิธีการใช้ภาษาและกลวิธีการแต่ง** ที่เรียกว่ากลวิธีเพราะผู้แต่งตั้งใจจะให้**เป็นวิธีการอันแยบคายและสื่อความหมายได้ลึกซึ้ง** กล่าวคือผู้แต่งใช้ภาษาเรียบง่ายไม่ได้สร้างศัพท์แสงอะไรที่จะทำให้ผู้รับสารหรือผู้ฟังสะดุด เช่น ใช้คำสรรพนามที่รู้จักกันดี คือ เธอ ฉัน ใช้คำนาม เช่น ดาว ท้องฟ้า ฤดูกาล ปีแสง คำกริยา เช่น หมุน เปล่งแสง เปลี่ยนผัน โคจร ดึงดูด เป็นต้น คำเหล่านี้ไม่มีใครไม่มีความหมาย ดังนั้นความฉงนฉงายไม่ได้อยู่ที่ความหมายแต่อยู่ที่ความถี่ของการใช้ที่มีลักษณะสะดุดเด่น (Foregrounding) เช่น ใช้คำว่า ดาว จำนวน 16 ครั้ง เช่น ดาวนับล้าน ดาวของฉัน ดาวของเธอ เมื่อดาวโคจร หรือใช้คำว่า หมุน จำนวน 17 ครั้ง เช่น เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ ไม่ยอมโคจรหมุนไป ก็หมุนก็ผันแปร เปลี่ยนจิ้งหะหมุน ใช้คำว่าเปลี่ยนหรือคำที่สื่อความว่าเปลี่ยน 10 ครั้ง เช่น ฤดูก็เปลี่ยนผัน การหมุนก็ผันแปร ชีวิตก็เปลี่ยนผัน เปลี่ยนไปจากเดิม เป็นที่เข้าใจตรงกันว่าภาษาที่มีลักษณะสะดุดเด่น ด้วยการซ้ำเช่นนี้ย่อมต้องการจะสื่อความหมายในเรื่องนั้น ๆ ให้เป็นกรณีพิเศษ เช่น ในเพลงนี้ ผู้แต่งใช้คำว่า “ดาว” ให้มีทั้งความหมายโดยตรงที่แสดงข้อเท็จจริง ซึ่งหมายถึงแสงระยิบระยับที่เห็นเป็นดวงบนท้องฟ้า มีทั้งดาวเคราะห์ซึ่งต้องอาศัยแสงจากดาวดวงอื่น (ดวงอาทิตย์) เช่น ดาวพุธ ดาวศุกร์ และดาวฤกษ์ที่มีแสงสว่างในตัวเอง การใช้คำว่าดาวในเพลง เช่น

ดาวนับล้าน	ที่ลอยอยู่บนท้องฟ้า
จะมีโหมหนาทที่ลอยอยู่เองเฉย ๆ ...	
เมื่อดาวโคจรมาเจอกัน	
ฤดูก็เปลี่ยนผัน	การหมุนก็ผันแปร...

ในขณะที่เดียวกันผู้แต่งก็ใช้คำว่า “ดาว” ให้มีความหมายโดยนัย หมายถึง “ความเด่น ความดัง” ที่สื่อไปในทาง “ความดี” เช่น

ดาว ของฉัน

เธอร่าห่างไกลลิบ ๆ

ดาว ของเธอ

ฉันว่าก็เหมือนกัน

น่าสังเกตว่านอกจากผู้แต่งจะใช้คำว่า คำนาม “ดาว” เพื่อเรียกปรากฏการณ์ทางธรรมชาติและสื่อถึงนัยหมายถึง ความเด่น ความดัง อันเชื่อมกับคุณลักษณะของมนุษย์แล้วนั้น ยังใช้คำกริยา “หมุน” “เปลี่ยน” “เปลี่ยนผัน” “ผันแปร” กับทั้งอธิบายปรากฏการณ์ธรรมชาติและมนุษย์ร่วมกันด้วย เช่น

ใช้กับปรากฏการณ์ธรรมชาติ

ดาวนับล้าน... ไม่ยอมโคจรหมุนไปไหนเลย

เมื่อดาวโคจร... ฤดูก็เปลี่ยนผัน การหมุนก็ผันแปร

แต่แสงดาว ก็ยังหมุนรอบตัวเอง

ใช้กับมนุษย์

เมื่อเธอกับฉันมาเจอกันชีวิตก็เปลี่ยนผัน

เปลี่ยนไปจากเดิม เปลี่ยนจิ้งหะหมุนของหัวใจ

เกิดอาการเธอหมุนรอบตัวฉัน ฉันหมุนรอบเธอ

ลักษณะเด่นด้านกลวิธีการแต่งเป็นอีกลักษณะหนึ่งที่พบในเพลงนี้ ผู้แต่งใช้กลวิธีการนำเสนอ “สาร” หรือเนื้อหาได้อย่างโดดเด่น น่าสนใจด้วยการสร้างความสมดุลของข้อความหรือประโยค และกลวิธีเปรียบเทียบแบบคู่ขนาน (Pararellistic Pattern) เช่น การสร้างความสมดุลของข้อความหรือประโยค

เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ

ดาวของฉันเธอร่าห่างไกลลิบ ๆ / ดาวของเธอฉันว่าก็เหมือนกัน

เมื่อดาวโคจรมาเจอกัน / เมื่อเธอกับฉันมาเจอกัน

ฤดูก็เปลี่ยนผัน ชีวิตก็ผันแปร / ชีวิตก็เปลี่ยนผัน เปลี่ยนไปจากเดิม

เธอดึงดูดฉัน / ฉันดึงดูดเธอ

ส่วนกลวิธีเปรียบเทียบแบบคู่ขนาน เห็นได้จากข้อความ ดังนี้

เมื่อดาวโคจรมาเจอกัน	ฤดูก็เปลี่ยนผัน การหมุนก็ผันแปร
เมื่อเธอกับฉันมาเจอกัน	ชีวิตก็เปลี่ยนผัน เปลี่ยนไปจากเดิม
เปลี่ยนจังหวะหมุนของหัวใจ	ให้ใกล้กัน...
เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ	แต่สองดาวก็ยังหมุนรอบตัวเอง
เธอดึงดูดฉัน ฉันดึงดูดเธอ	และสองดาวยังเปล่งแสงอันงดงามไปทั่วฟ้า

ทั้งการสร้างคุณสมบัติของข้อความหรือประโยคที่มีจำนวนคำในข้อความและโครงสร้างของประโยคที่สมดุลเท่ากันและกลวิธีเปรียบเทียบแบบคู่ขนานที่กล่าวถึงปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของ “ดาว” กับพฤติกรรมของมนุษย์ขนานกันไปในั้น เป็นกลวิธีที่ผู้แต่งใช้อย่างแยบคายและสื่อความหมายได้ลึกซึ้ง ดังจะกล่าวในลักษณะเด่นด้านเนื้อหาต่อไป

ลักษณะเด่นด้านเนื้อหาความคิด ซึ่งสัมพันธ์กับกลวิธีการใช้ภาษาและการแต่งในที่นี้จะได้เชื่อมโยงให้เห็นว่า กลวิธีดังกล่าวนี้มุ่งสื่อเนื้อหาหรือแนวคิดใด ซึ่งพบว่าบทเพลงเสนอสำคัญ 3 ประการ คือ **ประการแรก ธรรมชาติกับมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น** ผู้แต่งเลือกอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวเนื่องกันอันก่อให้เกิดแรงกระทบทั้งดงามและการเปลี่ยนแปลงต่อสังคม “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” และ “เมื่อเธอกับฉันมาเจอกัน ชีวิตก็เปลี่ยนผัน เปลี่ยนไปจากเดิม เปลี่ยนจังหวะหมุนของหัวใจ ให้ใกล้กัน” แม้จะเกี่ยวเนื่องต่อผู้อื่นและสังคมอย่างไรก็ไม่ละเลยที่จะมีหน้าที่ต่อตนเอง ผู้แต่งกล่าวถึงลักษณะของมนุษย์ดังกล่าวนี้ล้อไปกับปรากฏการณ์ของธรรมชาติที่ว่า “เมื่อดาวโคจรมาเจอกัน ฤดูก็เปลี่ยนผัน การหมุนก็ผันแปร” ในแง่นี้เห็นได้ว่าธรรมชาติกับมนุษย์ไม่ได้แตกต่างกันเพราะ “ภาษา” ที่ผู้แต่งเลือกมาอธิบายขยายความมีลักษณะ “ร่วม” กันหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นชุดของภาษาที่สื่อความหมายไปในทางเดียวกัน **ประการต่อมา คือ ธรรมชาติคือแบบอย่าง จริยปฏิบัติของมนุษย์** บทเพลงนี้นอกจากจะชี้ให้เห็นว่าโลกทัศน์ของผู้แต่งไม่ได้มองธรรมชาติและมนุษย์แบบแยกส่วนและมนุษย์มุ่งเอาชนะธรรมชาติ แบบหมอบราบคาบแก้วแล้ว ในทางตรงกันข้ามกับนำปรากฏการณ์ของธรรมชาติมาเป็นแบบอย่างด้านจริยปฏิบัติของมนุษย์ พินิจจากกลวิธีเปรียบเทียบแบบคู่ขนานโดยมุ่งกล่าวปรากฏการณ์ธรรมชาติเป็นตัวตั้งแล้วตามมาด้วยพฤติกรรมหรือการกระทำของ

มนุษย์ด้วยชุดของภาษาที่สื่อความหมายไปในแนวเดียวกัน ทั้งปรากฏการณ์ธรรมชาติและพฤติกรรมของมนุษย์นั้นยังสื่อความหมายไปในแง่โอบเอื้อเกื้อกูลเพื่อคนอื่นและสังคมอีกด้วย ดังตัวอย่างที่แสดงให้เห็นแล้วในหัวข้อที่ผ่านมา

เนื้อหาความคิดประการสุดท้าย คือ สรรพสิ่งล้วนมีคุณค่าและความสำคัญเท่าเทียมกัน โลกของความเท่าเทียมทั้งในเรื่องเชื้อชาติ เพศ ฐานะ และสถานะ เป็นความคาดหวังหรือเป้าหมายสำคัญของสังคมปัจจุบันซึ่งเห็นถึงความใจกว้างและเข้าใจว่าในโลกหรือสังคมนี้นี้มีความแตกต่างและหลากหลาย ทุกองค์ประกอบย่อมมีความสำคัญต่อองค์กรรวม โดยมีบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ดังปรากฏในบทเพลงที่ผู้แต่งชี้ให้เห็นว่า ไม่ว่าจะ “ดาวเคราะห์” หรือ “ดาวฤกษ์” “คนเด่นดัง” หรือ “คนธรรมดา” แม้จะมีความแตกต่างกัน แต่ก็มีเส้นทางของตัวเองที่ยืนยันตัวตนว่าสำคัญและมีคุณค่าเท่าเทียมกัน

“ดาวนับแสนที่มีวงแหวนนับร้อย

ทั้งดาวเคราะห์น้อย ดาวฤกษ์ลอยคว้าง ๆ

ดาวทุกดวงนั้นย่อมจะแตกต่าง

มีเส้นทางหมุนของตัวเอง”

และ “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ

เธอดึงดูดฉัน ฉันดึงดูดเธอ”

เมื่อพิจารณาจาก “ภาษา” ทั้งเธอและฉันในแง่ของโครงสร้างประโยคแล้วต่างก็เป็นทั้งประธานและกรรม ไม่มีใครได้ใครเสีย หากแต่เป็นทั้งฝ่ายให้และรับ อันเหมาะสมสอดคล้องกับยุคปัจจุบันซึ่งจะต้องเรียนรู้ที่จะเป็นทั้งผู้รับและผู้ให้ นั่นคือความสำคัญที่เท่าเทียมกัน

สรุป

“ดาวค้างฟ้า” “ดาวมหาลัย” “ดาวสภา” ความเปรียบเกี่ยวกับดาวเหล่านี้ แม้จะดูตาด ๆ (Cliche) แต่ก็เข้าใจความหมายกันโดยทั่วไปว่า ใช้เป็นความเปรียบเกี่ยวกับคนที่มีความสำคัญโดดเด่นกว่าคนอื่น การผ่านกระบวนการของความเป็น “ดาว” จึงต้องมีการประกวดแข่งขันและการเอาชนะกัน ซึ่งต่างจากดาวในโลกทัศน์ของผู้แต่งเพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” ที่เชื่อมโยงดาวกับมนุษย์ทุกผู้ทุกนามว่ามีคุณค่าความสำคัญที่เท่าเทียมกัน อันเป็น “สาร” สำคัญที่ปรากฏขึ้น

การนำเสนอสาระสำคัญดังกล่าว ผู้แต่งใช้ “ดาว” เป็นความเปรียบคู่ขนานกับมนุษย์ โดยใช้ข้อความหรือประโยคที่สมมูลกัน ใช้ความถี่ของคำให้มีความสะดุดเด่นและเลือกใช้คำแสดงปรากฏการณ์ของธรรมชาติและพฤติกรรมมนุษย์ไปในทางเดียวกันซึ่งมีนัยไปในทางที่ยิ่งใหญ่และดั่งามต่อตนเองและสังคม ในแง่นี้จึงอาจกล่าวได้ว่าบทเพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ” จึงมีพันธกิจไม่ต่างจากกวีนิพนธ์ทั้งภาษาวรรณศิลป์ที่รัดรีดจริงใจด้วยความเรียบง่ายแต่ลึกซึ้ง อันนำไปสู่เนื้อหาแนวคิดที่ซับซ้อนท้าทายต่อการพินิจพิเคราะห์ซึ่งต้องอาศัยกระบวนการรับสารอย่างมีวิจารณ์ญาณนั่นเอง

รายการอ้างอิง

พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์. (2514). **วิทยาวรรณกรรม**

(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2559). **ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลผลิตภาพ**. กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2544). **บริบททางการเมืองสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์เท่าที่มี**

ผลกระทบต่อกวีนิพนธ์ร่วมสมัยของไทย. ใน **อรรถภาค เล้าจินตนาศรี (บ.ก.)**,

กวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย : บทวิจารณ์และกวีนิพนธ์ (น. 3-27). กรุงเทพฯ: ศยาม.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนา**

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สินธะวา คามดิษฐ์. (2559). “ประเทศไทย 4.0: การศึกษาไทย 4.0”. **การศึกษา 4.0**

เป็นยิ่งกว่าการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธุรกิจบัณฑิต.

Siamzone. (2551). **เนื้อเพลง “เธอหมุนรอบฉัน ฉันหมุนรอบเธอ”**. [ออนไลน์]. ค้นเมื่อ

22 มิถุนายน 2562. เข้าถึงจาก [https://www.siamzone.com/music/](https://www.siamzone.com/music/thailyric/5520)

thailyric/5520

